

Plagiaatbeleid aan de Universiteit Utrecht, faculteiten en opleidingen

Memo geschreven na het SURF seminar "Anti-plagiaat in het Nederlandse hoger onderwijs", 29 mei 2004, Tilburg.

Gerrit Bloothoof (LET), Willeke Hoiting (FSW), Keith Russell (GEO)

Plagiaat wordt wel gedefinieerd als het overnemen van tekst of ideeën zonder bronvermelding, en is geen nieuw verschijnsel (Shakespeare werd al van plagiaat beschuldigd). Over alle aspecten van plagiaat is eerder nagedacht en ICT verandert aan een principiële discussie rond plagiaat helemaal niets. Wel maakt het Internet plagiëren eenvoudiger. Op het VWO is een cultuur van knippen en plakken ontstaan die daar wordt getolereerd en zelfs wel gestimuleerd (opdat IT vaardigheden groter worden...). Wanneer deze VWO'ers dan de universiteit binnenkomen, waar plagiaat uit den boze is en met plagiaatdetectiesoftware vrij goed opgespoord kan worden, liggen problemen voor de hand.

Rond plagiaat zijn een aantal belangrijke fasen te onderscheiden:

(1) De voorlichtings / bewustwordingsfase

De student moet verteld worden wat het verschil is tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Aankomende studenten zijn zich hier vaak niet voldoende van bewust. In de eerste maanden van de studie moet hier op opleidingsniveau aandacht aan worden besteed, ondersteund met voorbeelden (op het web, zie bijvoorbeeld rechten.uvt.nl/plagiaat)

(2) De voorkomingsfase

Het universitaire / facultaire / opleidings beleid ten aanzien van plagiaat moet duidelijk aan studenten worden uitgelegd. Zulk beleid moet zijn vastgelegd in de diverse OER. Docenten kunnen daarnaast plagiëren proberen te voorkomen door opdrachten zorgvuldig te kiezen. Ook moet bij samenwerking helder zijn wat individueel en wat groepswork is.

(3) De ontdekkingsfase

Als er geknipt en geplakt wordt dan zal dat de docent lang niet altijd opvallen (blijkt uit onderzoek aan de UvM; wel menen docenten vaak dat een uitzonderlijk goede stijl indicatief kan zijn).

Plagiaatdetectiesoftware kan helpen om plagiaat op te sporen, enerzijds door werkstukken onderling te vergelijken (en tegen databases van oudere werkstukken), anderzijds door te toetsen tegen het Internet. De meeste software (Turnitin, SafeAssignment, Ephorus, Urkund), vindt plagiaat vrij goed (wanneer minder dan één op de acht woorden uit de originele tekst is veranderd). Problemen zijn gesloten (uitgevers)databases, en vertalingen. Het gebruiksgemak is een belangrijk item. Daarnaast uiteraard de prijs, die varieert tussen 0,40 tot 2,50 euro per student per jaar. In bijlage 1 staat een overzicht over de stand van zaken betreffende het testen en het gebruik van plagiaatdetectiesoftware aan de Universiteit Utrecht.

Wanneer er aanwijzingen voor plagiaat zijn, dan zijn er een aantal opties

(a) Er kan een educatieve aanpak gevolgd worden, in het bijzonder gedurende de eerste studiejaar. In deze aanpak krijgt naast de docent ook de student een plagiaatrapport en wordt de laatste direct geconfronteerd met het eigen knippen en plakken. De student krijgt vervolgens de kans het werkstuk te herzien. Op deze wijze wordt het probleem aan de orde gesteld, besproken, en hopelijk voor de toekomst voorkomen.

(b) Er volgt een sanctiebeleid:

(4) De bewijsfase.

Eerst moet het plagiaat onomstotelijk worden vastgesteld. Het bewijs is soms lastig, maar via een additionele mondelinge toets kan bijvoorbeeld vastgesteld worden of de student zelf de kennis bezit.

(5) De sanctiefase.

In de meeste gevallen zal de docent het plagiaat aan de betrokken examencommissie voorleggen, die kan handelen volgens vastgestelde, en algemeen bekende richtlijnen. Omdat de manieren van plagiëren, de omstandigheden, de studiefase etc. zeer kunnen verschillen, moeten sancties daarop kunnen worden afgestemd. Overigens is wanneer onderling wordt geplagieerd, de gelegenheidgever niet strafbaar.

Aandachtspunten:

- Wordt in de frauderegelingen aan de Universiteit Utrecht / de faculteiten / de opleidingen voldoende aandacht gegeven aan Internetplagiat, en is het beleid dienaangaande vastgelegd in de OER.
- Door de introductie van de Bachelor-Master structuur kunnen studenten met meer vrijheid cursussen in andere opleidingen / faculteiten volgen. *Consistentie* in de opstelling van opleidingen / faculteiten rond plagiaat is dan van groot belang. Daarop zou op universitair niveau moeten worden toegezien. "Best practice" lijkt een Instellingscommissie rond 'academisch gedrag' waar plagiaatgevalen worden aangemeld.
- Op de opeenvolgende niveaus zijn aanscherpingen in anti-plagiatbeleid mogelijk. Maar de universiteit zou bijvoorbeeld kunnen besluiten dat alle scripties (en wellicht alle publicaties!) pas naar buiten gebracht mogen worden na controle door plagiaatdetectiesoftware (zie <http://rechten.uvt.nl/scriptie>). Tenslotte is de naam van de universiteit in het geding.
- Worden studenten in voldoende mate voorgelicht over plagiaat, en over de opstelling van de universiteit / faculteit / opleiding hierbij.
- Kan de aanschaf van plagiaatdetectiesoftware universitair worden gecoördineerd. Dat scheelt ongetwijfeld in prijs.
- Kan SURF worden gestimuleerd om een landelijke voortrekkersrol te vervullen rond algemene advisering over plagiaat in smanehang met ondersteuning van plagiaatdetectie (bv via onderhandelingen met uitgevers), zoals dat in Engeland gedaan wordt door JISC (<http://www.jiscpas.ac.uk>).

Er is veel informatie over Internetplagiat te vinden op het Internet. Een goede ingang biedt het dossier Internetplagiat op de Edusite van SURF: <http://www.edusite.nl/edusite/internetplagiat>
De Rechtenfaculteit aan de Universiteit van Tilburg heeft een uitgebreide site rond plagiaat: <http://rechten.uvt.nl/plagiat>

Utrecht, 10 juni 2004

Bijlage 1

Anti-plagiaatsoftware aan de UU

(stand van zaken 13 mei 2004, verzameld door Ineke Lam, Expertisecentrum ICT UU; update Gerrit Bloothoof, 10 juni)

Faculteit	Pakket	Type licentie	Opmerkingen
Diergeneeskunde	Ephorus	Vanaf 10 mei: experimenteren. Proefperiode 4-8 maanden	Eerste test met materiaal dat via het web wordt ingestuurd door studenten en in de database van Ephorus komt. Docent krijgt alleen melding als er wat aan de hand is.
Farmacie	Ephorus	Licentie vanaf heden	Farmaceutische wetenschappen heeft 12 mei 2004 besloten om, na een test sinds december, Ephorus officieel voor september voor alle studenten te gaan gebruiken, maar officieus hopelijk nog voor de vakantie.
Geneeskunde	Ephorus	Oriënteren op mogelijk gebruik.	Een aantal mensen is positief hierover. Op 16 juni hebben we een demo georganiseerd voor coordinatoren en docenten.
Letteren	Ephorus	Test van 1 febr - 1 aug 2004	Er doen 5-10 docenten mee, met vrij grote groepen studenten. Reacties zijn positief.
Geowetenschappen (Sociale Geografie)	Ephorus	'Echte' licentie (dus geen test)	Het wordt echter alleen zeer bescheiden toegepast door een beperkt aantal docenten van een opleiding. In onderhandeling met Ephorus over uitbreiding naar andere opleidingen.
Rechten	Turnitin, Urkund en een freeware programma van de UM, plagiarism (gemaakt door Georges span)	In serieuze planfase. Het is de bedoeling in september van start te gaan met een programma.	Daarnaast proberen de rechtenfaculteiten goed samen te werken, om interuniversitaire plagiaat te ondervangen.
UBU	Ephorus		UBU heeft contact met Joep Chappin van Ephorus. Hij wil graag kijken of hij via Omega ons bestand aan digitale informatiebronnen /

			fulltextartikelen uit tijdschriften kan gebruiken om plagiaatcontrole te doen.
Informatica en Informatiekunde	SIM (http://www.cs.vu.nl/~dick/sim.html) Moss (http://www.cs.berkeley.edu/~aiken/moss.html) JPlag (http://www.ipd.ira.uka.de:2222/) YAP (http://www.cs.usyd.edu.au/~michaelw/YAP.html)		In principe wordt het aan docenten overgelaten of, en op welke wijze, zij het nodig vinden antiplagiaatsoftware te gebruiken. In onze docentenhandleiding worden genoemde pakketten aanbevolen.
Sociale Wetenschappen			FSW is actief bezig te oriënteren.
Natuurkunde	-	-	Natuurkunde is hier niet mee bezig en zal dat naar verwachting ook niet gaan doen. Het is gezien het soort opdrachten, en verslagen die de studenten moeten maken niet echt een issue.
Wiskunde	-	-	Bij wiskunde wordt niet met anti-plagiaat software gewerkt
Biologie	-	-	Binnen Biologie wordt op dit moment niets met anti-plagiaat software gedaan.
Godgeleerdheid	-	-	Aan de faculteit Godgeleerdheid leeft het onderwerp niet of nauwelijks en we zijn ook niet aan het experimenteren
IVLOS	-	-	Het onderwerp leeft niet bij het Ivlos